

Пише: Драган Петровић
понедељак, 26 фебруар 2024 11:53

Још је Хантингтон средином деведесетих у свом чувеном делу *Сукоб цивилизација* у поглављу о Украјини, навео да је она геополитички и цивилизацијски неповратно подељена земља, на већи део који је проруски, и онај западни који то није. Тако подељена Украјина је некако функционисала као начелно први пут у историји независна држава путем плурализма, где су се на власти наизменично смењивале „проруске“ и „прозападне“ власти, све до пуча фебруара 2014, када практично престаје да постоји у свом дотадашњем формату и балансу. И пре тога у два наврата отимана је на сумњив начин, власт проруским странкама и политичарима (крајем 2004, или тзв. „наранџаста револуција“ и пролећа 2006. када је под сумњивим околностима од стране председника Јушченка распуштена тзв. друга Јануковичева влада). Међутим, овај трећи пут фебруара 2014. суверена власт председника Виктора Јануковича и премијера Азарова је оборена на улици и уз помоћ западних структура, те дотле често владајуће проруске странке Партија региона и Компартија забрањене. Од тада више ништа неће бити исто, па је дошло до познатих догађаја сецесија Крима и Донбаса, сукоба и напетости. Победа Зеленског над Порошенком 2019. на председничким изборима дала је наду у смиривање ситуације. Међутим, Зеленски након доласка Бајдена у Белу кућу наставља концепт политике Украјина-антиРусија, и на унут

р
ашњем плану (нова црква, маргинализација руског језика и рускојезичног становништва) и на спољном плану (не поштовање Минска 2), што је вероватно пресудно деловало на Москву да крене у оружани сукоб.

Током две године рата, може се констатовати жилавост украјинске стране, изузетно помогнуте од стране колективног Запада. Са друге стране, Русија је показала солидну имуност на санкције, стабилну и снажну привреду, политичку и друштвену стабилност, те прећутну подршку (или макар неутралност) остатка света, ван тзв. „колективног Запада“. Заправо не треба имати илузије, да је ово изолован сукоб, већ веома важно поље планетарног сучељавања носилаца (бившег ?!) монополарног светског поретка (САД и НАТО) и са друге стране носилаца наступајућег мултиполарног. У ове две године, можемо видети и ширење НАТО у Скандинавији, али и значајно ширење БРИКС, те промене односа снага у Африци и другим просторима света. И на Западу постоје слабости „дубоке државе“, у виду незадовољства у многим земљама ЕУ пуког праћења политике Вашингтона према украјинском сукобу (увођења санкција Русији, и широкој помоћи Украјини), а да не говоримо о Трампу у САД, који заступа сасвим другу концепцију.

Пише: Драган Петровић
понедељак, 26 фебруар 2024 11:53

До јесени 2022. године, специјална руска војна операција, наишла је на жесток отпор украјинских снага, који је снажно помагао колективни Запад. Русија се од тада на фронту прилагодила овом изазову, повећавајући војне ефективе и користећи своје ресурсе, исцрпљујући активном одбраном украјинске снаге. До маја 2023. пробијена је и друга линија одбране Украјинаца у Донбасу (Соледар, па Бахмут), потом издржана амбициозна контраофанзива украјинске стране, која није дала посебног резултата. Од јесени активизацијом кризе на Блиском истоку, долази до све спорије испоруке војне и финансијске помоћи Украјини са Запада, посебно из САД. Све више у наставку трајања сукоба долазе до изражаја већи капацитети Русије, те посебно слабљење квалитета украјинских снага, јер попуне јединица немају махом тај ниво обуке и способности у односу на претходни састав. На тај начин протоком времена руска страна све више добија на иницијативи и снази, што се од почетка 2024. све наглашеније осећа на фронту. Заузеће Авдејевке и иницијатива на осталим линијама фронта говори томе у

Пише: Драган Петровић
понедељак, 26 фебруар 2024 11:53

прилог.

За Русију је најважније питање војна неутралност Украјине, дакле да постоје гаранције да неће ући у НАТО и да на њеној територији неће бити размештено западно нуклеарног наоружање

Смена начелника украјинске војске генерала Залужног са Сирским вероватно није најсрећније решење. Иако украјинска страна бомбардује и Југоисток (припојене области) и чак територију Руске федерације, руска страна је та која бомбардовањем унутрашњости Украјине изазива посебне штете функционисању украјинске војске и њене логистике.

У овом тренутку када се навршавају две године од почетка оружаног сукоба, поставља се кључно питање како ће се он окончати. За Русију је најважније питање војна неутралност Украјине, дакле да постоје гаранције да неће ући у НАТО и да на њеној територији неће бити размештено западно нуклеарног наоружање. У том правцу, није примарно питање територије, али како Кијев и НАТО нису показали спремност уважавања предстоји руских примарних интереса, сукоб се пооштрава. Поред тога украјинска власт пооштрава од почетка сукоба однос према свом руском и совјетском наслеђу – те додатно изграђује концепт Украјина-антиРусија. То се посебно односи на забрану деловања Украјинске православне цркве Московске патријаршије, увођењем црквених празника и календара декретом по западном (католичком) календару, прогону руског језика и топонима, изменом историје и др. То не само да нема везе са поштовањем људских права и идентитета, већ индиректно иде на руку отцепљивању све већег дела становништва земље. Како је и БДП и животни стандард у Русији битно већи од онога у савременој Украјини (чак параметри и пре почетка овог сукоба), то би такође могао бити мотив опредељивања за Руску федерацију популације у Украјини. **Украјина која преостане из овог сукоба, такође ће бити титулар враћана кредита западним силама. Уколико она остане без богатих области Југоистока, и чак без излаза на море, њена привредна и геополитичка снага неће бити значајна.**

Наду за данашњу кијевску власт представља подршка са Запада, укључујући хипотезу о коришћеној макар дела заплећене руске имовине у Западним земљама.

Пише: Драган Петровић
понедељак, 26 фебруар 2024 11:53

Свет се мења, и чини се неповратно иде ка мултиполаризму

При садашњем односу снага за претпоставити је даљи развој ситуације у правцу заокруживања од стране Русије преосталих територија четири припојене области. Такође уколико Кијев остане непопустљив, биће наставак сукоба, и реална могућност припајања и неких других области рускојезичког Југоистока (Харковска, Дњепропетровска, Николајевска и Одеска). У преосталом делу Украјине који контролише Кијев, драстично се смањио број становника, привредна активност је изразито смањена. За очекивати је даљу вишестрану помоћ са Запада, али је реално да она буде нешто нижа него до сада. Слабе тачке Колективног Запада да настави неспутану помоћ Украјини, су све веће незадовољство у западноевропским силама, последицама овакве политике која се директно одражава на стандард њихових популација, те посебно Трамп и могућност да он дође на власт на председничким изборима у новембру у Америци. Чини се да са друге стране Русија нема тако слабих тачака на унутрашњем, па и на спољном плану. Опасност да се сукоб прошири уласком НАТО је мала, јер би то угрозило светски мир, иако остаје хипотетичка могућност да то уради нека од суседних чланица Алијансе, ван тачке 5. Тој опцији проширивања сукоба најближа је Пољска и то у односу на Белорусију. Међутим, као хипотетичка могућност постоји и опција да неке од западних суседа Украјине, искористе ову кризу, за реализацију својих територијалних аспирација. То се односи начелно управо на и оне земље, које помажу и врло су ажурне Украјини у њеној борби против Русије. Пре свега за Пољску, а потом за Румунију, Мађарску, па чак и Словачку.

То су све велике непознанице. Са друге стране, једно је сигурно, после овог сукоба тешко је замислити не само Украјину у оном уређењу и опредељењу пре сукоба, а паралелно и свет се мења, и чини нам се неповратно иде ка мултиполаризму.

Аутор је доктор историјских наука и научни саветник

(НСПМ)